

Յովհաննէսեան 1 ր., Յ. Ղազարեան 50 Կ., Ի. Կեռտակեան 50 Կ., Ս. Ուստակեան 1 ր., Մ. Բա-
նաստեան 1 ր., Բ. Տօրոսեան 1 ր., Յ. Տէր-
Մկրտչեան 1 ր., Կ. Քարանդեան 1 ր., Պ. Եղի-
կեան 1 ր., Մ. Պատուական 1 ր., Կ. Շիրան
1 ր., Հ. Ժամարեան 1 ր., Բ. Բաղդասարեան 2 ր.,
Մ. Արտեմեան 1 ր., Յ. Տէր-Մարտիրոսեան 1 ր.,
Յ. Խոնոնցեան 5 ր., Յ. Տէր-Մկրտչեան 3 ր.,
Գ. Զարաթեան 1 ր., Ն. Բաղդասարեան 3 ր., Յ.
Մուսայեան 1 ր., Գ. Բէկլարեան 2 ր., Խ. Շահ-
նազարեան 1 ր., Մ. Պատուական 2 ր., Ա.
Տէր-Յովհաննէսեան 1 ր., Մ. Աղուարեան 50 Կ.,
Ս. Զարաթեան 1 ր., Ս. Մուսայեան 1 ր., Յ. Մա-
ստեան 1 ր., Ն. Բարսեղեան 1 ր., Մ. Մի-
քայեան 2 ր., Ե. Գասպարեան 1 ր., Ա. Ա-
նանեան 1 ր., Հ. Ժամարեան 1 ր., Գ. Զարա-
թեան 3 ր., Բ. Բաղդասարեան 1 ր., Ի. Արի-
ստեան 1 ր., Ա. Զարաթեան 1 ր., Ն. Ղազարեան 50
Կ., Ա. Բարսեղեան 1 ր., Ա. Զգնաթեան 1 ր., Ն.
Սահարեան 1 ր., Մ. Ղազարեան 1 ր., Ն. Պո-
ղոսեան 2 ր., Գ. Զաղարեան 1 ր., Ե. Լարամի-
չեան 2 ր., Մ. Կարիբեան 1 ր., 50 Կ., Մ. Ղուկա-
սեան 1 ր., Ն. Խոնոնցեան 6 ր., Ն. Կեանթի-
ցեան 1 ր., Մ. Խաչեան 1 ր., Յ. Պարոնեան 1
ր., Խոնոնցեան եղբայր 1 ր., Գ. Միլիոնչեան
1 ր., Գ. Բաղդասարեան 1 ր., Ն. Մելիք-Փաշայեան
1 ր., Մ. Գ. Տէր-Պրիգորեան 1 ր., Վանի Կիլեան
1 ր., Մ. Խոնոնցեան 1 ր., Ա. Արիստեան 1 ր.,
Ա. Տէր-Պետրոսեան 1 ր., Գ. Մելիք Մանուկ-
րեան 1 ր., Յ. Տօրոսեան 1 ր., Մ. Մի-
նասեան 50 Կ., Յ. Գասպարեան 1 ր., Ի.
Թաթևոսեան 2 ր., Մ. Քազարեան 1 ր., Յ.
Թաթևոսեան 2 ր., Մ. Յովսէփեան 2 ր., Գ.
Խաչեան 3 ր., Ե. Գասպարեան 2 ր., Յ. Մուր-
նեան 1 ր., Ա. Թառուսեան 1 ր., Մ. Թառու-
սեան 1 ր., Մոսէշ-Բէք Սիրուշեան 1 ր., Մ. Դա-
նասեան 1 ր., Գ. Ղազարեան 1 ր., Յ. Մելիք-Բէ-
լարեան 5 ր., Մ. Մուսայեան 1 ր., Յ. Գասպար-
եան 1 ր., Յ. Քարանդեան 1 ր., Յ. Աղաթեան 1
ր., Բէկ Սարգիսեան-Բէկեան 2 ր., Խաչար-
եան 5 ր., Ի. Զգնաթեան 1 ր., Ա. Բէկ Յով-
հաննէսեան 1 ր., Յ. Զգնաթեան 1 ր., Ա. Մը-
ղունեան 1 ր., Վ. Քաջանայ Շալիկեան 1 ր., Յ.
Տէր-Գասպարեան 1 ր., Յ. Մանուկասարեան 1 ր.,
Ա. Զալազեան 2 ր., Ա. Բէկ Մանուկ-Բէկեան 1
ր., Ի. Մեղարեան 1 ր., Ա. Ներսէսեան 1 ր., Մ.
Մնացականեան 1 ր., Բ. Արզումանեան 1 ր., Ս.

Տէր-Պրիգորեան 1 ր., Կ. Քազարեան 2 ր., Յ. Ա-
րզումանեան 1 ր., Մ. Զառամեան 1 ր., Յ. Օհանեան
3 ր., Կ. Գանիկեան 3 ր., Մ. Կ. Սարգսեան 1 ր.,
Ա. Տէր-Ներսէսեան 1 ր., Ա. Աղաթեան 1 ր.,
Ա. Նազարեան 1 ր., Ա. Աղաթեան 1 ր., Խ.
Քաթարեան 1 ր., Յ. Կեանթիցեան 1 ր., Ի. Բաղ-
դասարեան 2 ր., Մ. Խաչարեան 1 ր., Ա. Բար-
սեան 2 ր., Чичинадзе 3 ր., Чичинадзе 1 ր., Գ.
Багатуров 1 ր., А. Михайлов 1 ր., Մ. Բէկ-
լարեան 1 ր., Ա. Բարսեղեան 1 ր., Գ. Նավա-
սարգեան 1 ր., Ա. Տէր-Ստեփանեան 1 ր., Մ.
Խաչարեան 1 ր., Մ. Աղաթեան 1 ր., Յ. Արզա-
րեան 1 ր., Ա. Յովհաննէսեան 1 ր., Ի. Զորարեան
1 ր., Բ. Վարդեան 1 ր., Նոէրեան յայ և այլ
անձանց 46 ր. 70 Կ. Ամբողջ գումարն է 254
բուրլո

Շատ ժամանակ է արդէն, որ մտադիր էի յո-
գուտ «Արարատեան» ընկերութեան հանձնարարու-
թիւն անել Շամարում, բայց ծանօթ լինելով մեր
շամարեցոց նեղ դրութեանը, չէի վճռում սկսել
և սպասում էի յարմար միջոցի լըր ամսույ 13-ին
կարգացի Մշակոյ լրագրի 19-րորդ համարը վանի
սովատանքների մասին, այլ եւ չը սպասեի և վրձ-
ուցի դիմել մեր պատուելի շամարեցիներին՝ յու-
սարով սորանց ազգասիրութեան վրա, Նոյն օրը
միտքս յայտնելով տեղոյս վաճառական պարոն
Քրիստափոր Բաղդասարեան Նազարեանց ազգա-
սիր երիտասարդին՝ խնդրեցի օգնել ինձ։ Նա մեծ
ուրախութիւնով ընդունեց խնդրես և երկուսս
միասին՝ բանալով մի ստորագրութիւն «Հանգանա-
կութիւն» վանի սովատանքների օգտին և «Արա-
րատեան» ընկերութեան վերնագրով՝ սկսեցինք
պատել խանութից խանութ և տնից տուն։ Չը
մտաւանդ հետեւինս վեր առնել և Մշակոյ յի-
շտալ համարը, որը հարկաւոր տեղերը կարգում
էինք։ Չը նայելով որ Շամարում մէջ էլ այս տա-
րի ոչ նուազ քան Անդրկովկասեան միւս քաղաք-

ՆԱՄԱԿ ԶԱՄԱՆՈՒՑ

26 փետրվարի

Այնտեղ, այն հովանաւոր ծառերի ստուերի ներ-
քոյ կամենում էր հանգստութիւն գտնել։ Նրա
սիրտը սաստիկ տանջվում էր, նրա հոգին գտնվում
էր մի քաղցր խառնուրդ մէջ... Այսպիսի րո-
պէներում, ծառը, ծաղիկը, տերեւների չնչոնը խո-
սում են սիրահարվածին աւելի մոտեցնել խոս-
քեր, ինչ որ չէր կարող ստել բանաւոր մարդու
լեզուն։ Նա պատկած փափուկ խոտերի վրա, սա-
ղարթախիտ ոտների միջից, երկար անխորհուրդ
կերպով նայում էր դէպի կապուտակ երկինքը,
հետազոտում էր, թէ որպէս սպիտակ ամպերի
պատառները շտապով լողում էին օդի մէջ, միա-
նում էին, կուտակվում էին միմեանց վրա, և կա-
գում էին սև թուղթերի մի մրրիկ էր գուշա-
կում... Այդպէս էր և Վարդանի սիրտը։ Նրա
հոգում թագնված, անորոշ, անկեղծաբար կրքեր,
կարծես, միանգամից միասնացան, և ձևակեր-
պեցին այն սքանչալի զգացմունքը, որ հոգեբաննե-
րի լեզուով կոչվում է սէր...

Վարդանը վաղուց գիտէր, որ Ստեփանիկը աղ-
ջիկ է։ Նրան յայտնի էին մինչև անգամ այն պատ-
ճառները, որ ստիպել էին նրա ծնողներին իրանց
զաւակին տղայի հազուադէպ և տղայի անունով
մեծացնել։ Այդ իսկ հանգամանքները գրաւեցին
զգայուն երիտասարդի ուսադրութիւնը դէպի ան-
բախտ աղջիկը, և այդ իսկ հանգամանքները լըրին
նրա սիրտը մի հերոսական նախանձով, աղաւելու
նրան իր անբնական դրութիւնից, կարեկցութեան
զգացմունքը տեղի տուեց սիրոյ զգացմունքին։
Բայց մինչև այն օր այդ զգացմունքը լուռ էր Վար-
դանի սրտի մէջ։ Մինչև այն օր գտնէ միանգամ
չէր ունեցել նրա հետ սիրային բացառութիւններ,
և ոչ որ և իցէ ցոյցով ակնարկել էր նրան, թէ
իրան յայտնի էր նրա աղջիկ լինելը։ Թէև Ստեփա-
նիկը խիստ մտորմաւոր ընտելացած էր նրա հետ,
թէև երբեմն բնութիւնը պահանջում էր իրանը, և
ծպտեալ օրիորդը, չը նայելով իր բոլոր զգուշու-
թեանը, արտայայտում էր այն խորհրդաւոր յառ-
կանիւնները, ինչ որ յատուկ են կնոջ, ինչ որ ծածկել
չէ կարող հասակ առած աղջիկը...

Վարդանը երկար պառկած էր պարտէզի մէջ
և անհանգստութեամբ անդադար մի կողքից մի-
սի վրա էր չուռ. զայիս, Զանկարծ նրա ականջին
դիպաւ խնչոնի ձայն, յետ նայեց, տեսաւ, որ
ներսում տիրում է թանցուկները, և որ այստեղի
հարուստ վաճառականները ցրած են Ռուսաս-
տանի զանազան քաղաքները, իսկ քաղաքում մը-
նացիալ միջին դասի իւրաքանչիւր ընտանիք պա-
հում է իր հաշուով մի աղքատ ընտանիք 5 կամ
6 հոգուց բաղկացած, դարձեալ մեղ յաղողիցաւ
մի քանի օրուայ ընթացքում ժողովել մէկ հարիւր
տասն և մէկ ր. (111) բուրլի, որը ստորագրու-
թեան թերթի հետ ուղարկելով խմբագրութեանը
խնդրում են փողերն հասցնել «Արարատեան» ըն-
կերութեան, կէսն ընկերութեան օգտին պահե-
լու և միւս կէսն վանի սովատանքներին բաժանելու
համար, իսկ նուիրատուների անունները հրատա-
րակել ձեր պատուական թերթում։

Թ. Եպիսկոպոս 5 ր., Բ. Նազարեանց 10 ր.,
Ա. Քալանթարեանց 10 ր., Պ. Ներսէսեանց 5 ր.,
Գ. Տէր-Մկրտչեան (ուսուցիչ) 3 ր. 10 Կ., Բ. Լա-
լայեանց 3 ր., Զ. Տէր-Ստեփանեանց 3 ր., Մ.
Կանկանեանց 3 ր., Յ. Խաչափեանց 3 ր., Բ. Բէկ
Նիկիտեանց 3 ր., Ա. Տէր-Սահակեանց 3 ր., Հայ ոմն
3 ր., Շ. Վասեանց 3 ր., Է. Փրորոզապեանց 3
ր., Յ. Խոնոնցեան (զրացի) 2 ր., Ա. Վարդանեանց
2 ր., Գ. Զաւանայ Յովսէփեանց 2 ր., Ս. Զաւա-
նայ փրկելուցեանց 2 ր., Զ. Զաւանայ Տէր-Ազգեանց
1 ր., Ա. Գաբրիէլեանց 2 ր., Պ. Խաչատուրով 1
ր., Մ. Ղազարով 1 ր., Մ. Տէր-Նայանց 1 ր.,
Թ. Զալարեանց 1 ր., Պ. Արզումանով 1 ր., Յ.
Տէր-Մանուկեանց 1 ր., Կ. Շահմերեանց 1 ր.,
Պ. Վասով 1 ր., Գ. Թարայեանց 1 ր., Յ. մահ-
տեան Սարգսեանց 1 ր., Ա. Զանուսեանց 1 ր.
Գ. Յովհաննէսով 1 ր., Գ. Շամարեանց 1 ր., Բ.
Վլասով 1 ր., Գ. Ներսէսով 1 ր., Ա. Նազարով 1 ր.,
Ա. Կեանթիցեան 1 ր., Տէր-Սարգիսով 1 ր., Բ. Օսմա-
նով 1 ր., Ի. Լազարեանց 1 ր., Գ. Սարգիսեան 1
ր., Անյոյտ 1 ր., Բ. Բէկ Նաղուբով 1 ր., Մ. Խա-
խանեանց (խմբիչ ծախող) 1 ր., Հ. Մարտանեանց
1 ր., Ս. Թաւալեանց 1 ր., Ա. Մարգարով 1 ր.,
Ա. Եղովրտով 1 ր., Գ. Թումանով 50 Կ., Ն.
Տէր-Սահակով 40 Կ., Հ. Խանով 50 Կ., Ա. Ռուս-
տամով 50 Կ., Բ. Նարամով 50 Կ., Մ. Ղարադա-
շեանց 50 Կ., Ա. Տէր-Մանուկով 60 Կ., Ա. Պո-
ղոսեան 50 Կ., Մ. Զալարով 50 Կ., Յ. Աստուա-
ծաբանեանց 50 Կ., Բ. Ազատով 40 Կ., Բ. Մկրտ-
չեանց 40 Կ., Հ. Ղէշկանով 40 Կ., Բ. Մատուով
30 Կ., Գ. Պետրով 30 Կ., Ա. Կեօկչյանով 30 Կ.,
Ս. Սարգիսով 20 Կ., ոմն հայ 20 Կ., Մ. Միքա-
լեանց 20 Կ., Թ. Տոնիկով 20 Կ., Մ. Վարդա-
նով 20 Կ., Ա. Ազատեանց 3 ր. 80 Կ., Գումարը

111 ր. Փոստայի ծախքը ինձանից էր։ Այս գու-
մարը խնդրեմ հասցնել ըստ պատկանելոյն,
Ա. Ազատեանց

ՆԱՄԱԿ ԶԱՄԱՆՈՒՑ

3 մարտի

Կարգավով Մշակոյ 19 համարը, պարտք հաճա-
րեցինք և միջ, Բաղուայ հայ աւետարանական միա-
բանութեան անդամս, օգնութեան ձեռք մեկնել
մեր ազգակից վանայ սովատանքներին, ուսով
ժողովեցինք հարիւր տասն և եօթն բուրլ, որ և
ուղարկում ենք պատուական Մշակոյ խմբա-
գրութեանը, խնդրելով որ և որպէս հարկն է հա-
ցնել այդ գումարը։
Ի կողմանէ միաբանութեան Ա. Վարդանեանց

ՆԱՄԱԿ ԽՄԱՐԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 12 մարտի

Դուք առաջարկում էք «Кавказ» լրագրի աշ-
խատակցին, որ Մշակոյ խմբագրութիւնը յանձն
կառնի թարգմանել ռուսերէն լեզուից հայերէն և
տպագրել առանձին գրքով կոմս Լօրիս-Մելի-
քեանի կենսագրութիւնը։
Խորն հեղեղակ այդ գործի, ընդունելով մեծ ու-
րախութեամբ ձեր բարի առաջարկութիւնը, նոյն
պէս և այն, որ զոյգացած արդիւնքը նուիրվի յօղուտ
վանայ սովատանքներին, — խնդրում ենք Մշակոյ
լրագրի ընթերցողներին և թղթակիցներին, որոնք
որ և իցէ տեղեկութիւն կունենան կոմս Լօրիս-Մե-
լիքեանի կենսագրութեանը վերաբերեալ, — ուղարկել
այդ տեղեկութիւնները, թէ ռուսերէն և թէ հա-
յերէն լեզուով «Кавказ» լրագրի խմբագրութեա-
նը, կամ ուղղակի Մշակոյ խմբագրութեանը,
որոնցից, յուսով ենք, յանձն կառնէք ուղարկել
նոյն խմբագրութեանը։

Միջայէլ Սաղաթէլեանց

— Լսւն է, հարցրեց Վարդանը, ուղիղ նրա ե-
րեսին նայելով, — առ. քեզ եմ տալիս։
Ստեփանիկը, որ սկզբում այնքան ուրախացաւ
Վարդանի ընծայով, յանկարծ տարեւ, կարծես մի
քան մտաբերեց նա, կարծես, նրան շատ պիտոյ
լինէր այդ ընծայի ընդունելը։ Նա հրժարվեցաւ,
և րոպէական չփոթութիւնից յետոյ պատասխա-
նեց։

— Եւ ի՞նչ կանւն միւստը, մատնոցը և ասղա-
մանը... դրանք աղջկայ բաներ են... ինձ համար
մի ուրիշ բան պէտք է բերելի... ինձ համար քո
զայի բաներ պէտք է բերելի... ես խօ աղջիկ
չեմ...

Այս խօսքերը արտասանեց նա մի այնպիսի դող-
դոլուն ձայնով, որ կարծես թէ, այրում էին նրա
նուրբ-վարդագոյն շրթները։
Վարդանը չէր սպասում Ստեփանիկի կողմից
մինչ այս ստոյգ ծածկամտութիւն։ Նա բոլոր-
ովին չուարած մնաց, և չը կարողանալով զսպել
իր հոգեկան վրդովմունքը, ասաց։

— Դու էլ աղջիկ ես, Լաւա...
— Ախ, դու ի՞նչ անումն էլ իմանում ես... գոչեց
օրիորդը և բնկաւ նրա կուրծքի վրա։

Ներտասարդը գրկեց նրան, որ ցած չընկնի։ Եւ
Լաւան իր սրտի սաստիկ խռովութեան մէջ, մի
քանի անգամ մտաւ և արտաստախառն կերպով
արտասանեց այդ խօսքերը. «Եյս աղջիկ եմ... այո՛ւ,
աղջիկ եմ...» Այդ խոստովանութիւնը առաջին
անգամ դուրս պրծաւ նրա այնքան տարի փակ-
ված շրթներեցից մի օտար տղամարդի մօտ, ք-
րին սիրում էր և իր սէրը մինչև այնօր յայտնել
չէր համարձակվում...

Բայց երիտասարդը և օրիորդը իրանց քաղցր
յայտնակութեան մէջ ամենակն չէին նկատում,
որ մի զուգ աչքեր ծառերի միջից նայում էին
նրանց վրա և ուրախանում էին։ Գա Սաւան ելի,
որին կոչեց այստեղ նուագաւորների ձայնը։
— «Այժմ Լաւան աղաւթում է...» ասաց նա իր
մտքում և հեռացաւ։

(Կը շարունակվի)